

Olam Hesed Yibaneh: Compassion and the Heart of Jewish Spirituality

R. Shai Held – held@mechonhadar.org

Winter Learning Seminar 2014
Week 1: Thursday Afternoon

I.

Source 1:

רמב"ם, מורה נבוכים ג:נג

כבר בארנו בפירוש אבות שחסד ענינו ההפלה באי זה דבר שמפליגים בו, ושמשו בו בהפלת גמילות הטוב יותר, וידוע שגמילות הטוב כולל שני ענינים. האחד מהם לגמול טוב מי שאין לו חק עליך כלל. והשני להטיב למי שראוי לטובה יותר ממה שהיו ראוי. ורוב שמוש ספרי הנבואה במלת חסד הוא בהטבה למי שאין לו חק עליך כלל, ומפני זה כל טובה שתגיעך מאתו ית' תקרא חסד, "חסדי ה' אזכיר" (ישעיה סג:ז), ובעבור זה המציאות כלו ר"ל המצאת הש"י אותו, הוא חסד, אמר אמרתי "עולם חסד יבנה" (תהלים פט:ג), ענינו בנין העולם חסד הוא, ואמר בספור מדותיו יתב', "ורב חסד" (שמות לד:ו).

Maimonides, Guide of the Perplexed, 3:53

We have already explained in the *Commentary on Avot* that the meaning of *hesed* is excess in whatever matter excess is practiced. In most cases, however, it is applied to excess in beneficence. Now it is known that beneficence includes two notions, one of them consisting in the exercise of beneficence toward one who has no right at all to claim this from you, and the other consisting in the exercise of beneficence toward one who deserves it, but in a greater measure than he deserves it. In most cases the prophetic books use the word *hesed* in the sense of practicing beneficence toward one who has no right at all to claim this from you. Therefore every benefit that comes from Him, may He be exalted, is called *hesed*. Thus it says: "I will make mention of the lovingkindness (*hasdei*) of the Lord" (Isaiah 63:7). Hence this reality as a whole—I mean that He, may He be exalted, has brought it into being—is *hesed*. Thus it says: "The world is built up in lovingkindness (*hesed*)" (Psalm 89:3), the meaning of which is: The building-up of the world is lovingkindness. And He, may He be exalted, says in an enumeration of His attributes: "And abundant in lovingkindness" (Exodus 34:6).

II.

Source 2:

דברים י:יב-יג

¹²וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁאֵל מֵעַמְּךָ כִּי אִם לִירְאָה אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ לִלְכֹּת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אוֹתוֹ וְלִעֲבֹד אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְכָּךְ וּבְכָל נַפְשְׁךָ: ¹³לְשָׁמֵר אֵת מִצְוֹת ה' וְאֵת חֻקֵּיהֶם אֲשֶׁר אֶנְכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ:

Deuteronomy 10:12-13

¹²And now, O Israel, what does the Lord demand of you? Only this: To fear/awe the Lord your God, to walk only in God's ways, to love God, and to serve the Lord your God with all your heart and soul,

¹³keeping the Lord's commandments and laws, which I enjoin upon you today, for your good.

Source 3:

ספרי דברים, פרשת עקב, פסקא מט

"ללכת בכל דרכיו" (דברים יא:כב), אלו הן דרכי מקום "ה' אל רחום וחנון" (שמות לד:ו) ואומר "והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט" (יואל ג:ה) וכי היאך איפשר לו לאדם לקרא בשמו של מקום אלא נקרא המקום רחום אף אתה היה רחום הקדוש ברוך הוא נקרא חנון אף אתה היה חנון שנאמר "חנון ורחום ה'" וגו' (תהלים קמה:ח) ועשה מתנות חנם, נקרא המקום צדיק שנאמר "כי צדיק ה' צדקות אהב" (תהלים יא:ז) אף אתה היה צדיק נקרא המקום חסיד שנאמר "כי חסיד אני נאם ה'" (ירמיה ג:יב) אף אתה היה חסיד לכך נאמר "והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט" (יואל ג:ה) ואומר "כל הנקרא בשמי" וגו' (ישעיה מג:ז) ואומר "כל פעל ה' למענהו" (משלי טז:ד).

Midrash Sifrei, Parashat Eikev, Piska 49

"To walk in all God's ways" (Deuteronomy 11:22). These are the ways of "the Lord, God, merciful and gracious" (Exodus 34:6). Scripture says, "And it shall come to pass, that whosoever shall [be] call[ed] by the name of the Lord shall be delivered" (Joel 3:5). How is it possible for a person to be called by the name of the Lord?! Rather, as God is called merciful (*Rahum*), so should you be merciful; as the Blessed Holy One is called gracious, so should you be gracious, as it is said, "The Lord is gracious and full of compassion" (Psalm 145:8), and grants free gifts. As God is called righteous... so you too should be righteous. As God is called merciful (*Hasid*), so too should you be merciful...

Source 4:

תלמוד בבלי סוטה יד.

אמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב: "אחרי ה' אלהיכם תלכו" (דברים יג:ה)? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלא כבר נאמר: "כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא" (דברים ד:כד)! אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם" (בראשית ג:כא), אף אתה הלבש ערומים; הקב"ה ביקר חולים, דכתיב: "וירא אליו ה' באלוני ממרא" (בראשית יח:א), אף אתה בקר חולים; הקב"ה ניחם אבלים, דכתיב: "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו" (בראשית כה:יא), אף אתה נחם אבלים; הקב"ה קבר מתים, דכתיב: "ויקבר אותו בגיא" (דברים לד:ו), אף אתה קבור מתים.

Babylonian Talmud, Sotah 14a

R. Hama son of R. Hanina said: "What means the text, 'You shall walk after the Lord your God' (Deuteronomy 13:5)? Is it then, possible for a human being to walk after the *Shekhinah* (divine presence); for has it not been said, 'For the Lord your God is a devouring fire' (Deuteronomy 4:24)?! But the meaning is to walk after the attributes of the Blessed Holy One. As God clothes the naked, so you, too, clothe the naked. The Blessed Holy One visited the sick, so you, too, visit the sick. The Blessed Holy One comforted mourners, so you, too, comfort the mourners. The Blessed Holy One buried the dead, so you, too, bury the dead."

III.

Source 5:

שמות כג:ט

וְגֵר לֹא תִלְחָץ וְאַתָּם יִדְעֶתֶם אֶת נַפְשׁ הַגֵּר כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם:

Exodus 23:9

You shall not oppress a stranger for you know the feelings of the stranger, having yourselves been strangers in the land of Egypt.

Source 6:

ויקרא יט:לג-לד

³³וכי יגור אִתְּךָ גֵר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ: ³⁴כְּאֶזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הַגֵּר הַגֵּר אִתְּכֶם וְאַהֲבַתְּ לוֹ כְּמוֹךָ כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

Leviticus 19:33-34

³³When a stranger resides with you in your land, you shall not wrong him. ³⁴The stranger who resides with you shall be to you as one of your citizens; you shall love him as yourself, for you were strangers in the land of Egypt: I the Lord am your God.

Source 7:

דברים י:יז-יט

¹⁷כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹקִים וְאִדְנֵי הָאֲדֹנִים הַקָּל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד: ¹⁸עֲשֵׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם
וְאַלְמָנָה וְאַהֲבֵה גֵר לְתֹת לוֹ לֶחֶם וְשִׁמְלָה: ¹⁹וְאַהֲבַתְּם אֶת הַגֵּר כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם:

Deuteronomy 10:17-19

¹⁷For the Lord your God is God supreme and Lord supreme, the great, the mighty, and the awesome God, who shows no favor and takes no bribe, ¹⁸but upholds the cause of the fatherless and the widow, and loves the stranger, providing him with food and clothing. ¹⁹You too must love the stranger, for you were strangers in the land of Egypt.

IV.

Source 8:

ספרא, פרשת קדושים, פיסקא א

אבא שאול אומר: פמליא למלך, ומה עליה להיות מחכה למלך.
נ"א מחקה

Midrash Sifra to Parashat Kedoshim, #1

Abba Sha'ul says: "The king has a retinue. What should it do? Wait for the king."

Another version:

Abba Sha'ul says: "The king has a retinue. What should it do? Imitate the king."